

Teachingninja.in

Latest Govt Job updates

Private Job updates

Free Mock tests available

Visit - teachingninja.in

MPSC ASO

**Previous Year Paper
Mains 2018 Paper-II**

→ संच क्रमांक

2018

E12

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक

BOOKLET NO.

102697

एकूण प्रश्न : 100

एकूण गुण : 100

प्रश्नपुस्तिका पेपर-II

सामान्य क्षमता चाचणी व पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

वेळ : 1 (एक) तास

सूचना

- सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
- आपला परीक्षा-क्रमांक हा चौकोनांत न विसरता बांलपेने लिहावा.
- वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
- (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचिविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वांत योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविल्या जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बांलपेन वापरावे, पेसिल वा शाईचे पेन वापरू नये.
- (ब) आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पूढील प्रश्नाकडे वळावे. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.
- उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
- प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच “उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वांत योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील”.

ताकोद

हा प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षेकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षामध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82” यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रुपये दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल. तसेच हा प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृद्धापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृद्धापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पूढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या शेवटच्या पृष्ठावर पहा

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उच्छु न घे

SEAL

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

1. दिलेली उदाहरणे अभ्यासा आणि “I stand” या अभिव्यक्तिचा संकेत निवडण्यासाठी दिलेले नियम वापरा : नियमाला कोणताही अपवाद नाही आणि फक्त दिलेल्या अभिव्यक्तिच्या आधारे तस्रा झालेले नियम वापरा.

उदाहरणे : palo ko $\Rightarrow$ I sit, palo tu $\Rightarrow$ she sits; आणि karo tu $\Rightarrow$ she stands

(1) tu ko (2) ko karo (3) karo ko (4) karo palo

Study examples and use rules following for selecting code for expression “I stand”: there are no exceptions to the rule and only those rules apply that may be derived from the provided expressions.

Examples : palo ko $\Rightarrow$ I sit, palo tu $\Rightarrow$ she sits; and karo tu $\Rightarrow$ she stands

(1) tu ko (2) ko karo (3) karo ko (4) karo palo

2. सत्य विधाने आणि त्यावर आधारित निष्कर्ष अभ्यासा आणि निष्कर्षाचे योग्य वर्णन करणारा पर्याय निवडा -

विधाने : बहुतेक कमानकार लेखक आहेत.

एकही लेखक चालक नाही.

सर्व चालक कमानकार आहेत.

निष्कर्ष : (I) काही लेखक कमानकार आहेत.

(II) सर्व कमानकार चालक आहेत.

(III) एकही चालक लेखक नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (I) तर्कसंगत (2) फक्त (II) व (III) तर्कसंगत

(3) फक्त (I) व (III) तर्कसंगत (4) एकही तर्कसंगत नाही

Study the true statements and conclusions based on these and select the option that describes conclusions correctly :

Statements : Most architects are writers.

No writer is a driver.

All drivers are architects.

Conclusions : (I) Some writers are architects.

(II) All architects are drivers.

(III) No driver is a writer.

Answer Options :

(1) Only (I) follow (2) Only (II) and (III) follows

(3) Only (I) and (III) follows (4) None of these

3 पुढील युक्तिवादातील तर्कविचार अभ्यासा आणि त्या तर्काशी सारखेपणा असलेला सर्वात जवळचा पर्याय निवडा - अंजूल चित्रपट पाहायला जाणे परवडत नाही. नाटकाचा आनंद लुटण्यासाठी तिकिट खोरेदी करणे अधिक खर्चिक आहे. म्हणून तिला ते देखील परवडत नाही.

- (1) चहात कॅफेन असल्यामुळे जर संध्याकाळी 6.30 नंतर चहा प्यायल्यास अंजूल रात्री झोप लागत नाही. चहाशी तुलना केल्यास कॉफीत अधिक कॅफेन आहे. म्हणजे अंजू संध्याकाळी 6.30 नंतर कॉफी देखील पिऊ शकत नाही.
- (2) वडिलांनी वाढदिवशी दिलेले गोष्टीचे पुस्तक वाचून पूर्ण करण्यासाठी लागणारी पुरेशी चिकाटी अंजूकडे नाही. तिला तिच्या आईने दिलेली काढंबरी वाचायला देखील त्याहून जास्त चिकाटी लागते म्हणून ती तेही पुरे करू शकत नाही.
- (3) अंजूला केळे आवडत नाही. या आइस्क्रीममध्ये केळे व बदाम आहेत म्हणून अंजूला तेही आवडणार नाही.
- (4) बागेपर्यंत चालत जाणे अंजूसाठी खूपच दूरचे आहे. त्याएवजी चौपाटी जवळ आहे म्हणून ती तेथे जाण्याला प्राधान्य देईल.

Study the reasoning process of the argument given below and select from option that most closely resembles the reasoning used in it.

Anju cannot afford to go for watching a movie. Buying tickets for enjoying drama is even more expensive, thus she cannot afford that either.

- (1) Since tea contains caffeine Anju cannot sleep at night if she drinks a cup of tea after 6.30 pm. Coffee also contains more caffeine if compared to tea so Anju would not drink that after 6.30 pm either.
- (2) Anju didn't have enough patience to complete the story book that her father gave for her birthday. The novel that her mother gave to her also requires more patience so she would not finish it either.
- (3) Anju does not like banana. This ice-cream contains banana and almonds, so Anju would not like it either.
- (4) It is too far for Anju to walk to the garden. The beach is closer, so she will prefer to go there instead.

4. नव्याला आदित्यचा परिचय करून देताना एक स्त्री म्हणाली, “त्याच्या भावाचे वडील हे माझ्या आजोबांचा एकुलता एक मलगा आहे”. त्या स्त्रीचे आदित्यशी नाते काय?

(1) काक (2) आई (3) बहीण (4) मुलगी

Introducing Aadit to her husband, women said, "His brother's father is the only son of my grandfather." The women is related to Aadit is :

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

5. निवडीसाठी माहितीपत्रकाच्या 500 प्रति छापण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या किंमतींच्या दोन रचना उपलब्ध आहेत. त्या पुढील प्रमाणे :

X : संख्येचा विचार न करता प्रत्येक माहितीपत्रकाची समान किंमत विचारात घेणे.

Y : सुरुवातीला निश्चित केलेली किंमत विचारात घेऊन नंतर प्रत्येक माहितीपत्रकासाठी "X" रचनेपेक्षा कमी किंमत विचारात घेणे.

वरीलप्रमाणे सर्वात कमी खर्चिक किंमत रचना निश्चित करण्यासाठी पुढे दिलेल्या माहितीसंचातील एकाची निवड करा.

- (1) 200 माहितीपत्रकांची दोन्ही किंमत रचना वापरून किमती दाखवणारे उदाहरण.
- (2) X रचना वापरून दर माहितीपत्रकाची किंमत आणि Y रचना वापरून सुरुवातीची किंमत.
- (3) X रचना वापरून 1 माहितीपत्रकाची किंमत आणि Y रचना वापरून 2 माहिती पत्रकांची किंमत.
- (4) उपलब्ध असलेल्या X व Y रचना वापरून छपाईसाठी समान किमतीची देयके असलेल्या माहितीपत्रकांची संख्या.

There are two price structures available to choose printing 500 copies of brochure as given below :

X : An equal cost for each brochure without considering number.

Y : An initial fixed cost followed by a lower cost than structure "X" for each brochure.

Select one of the following set of information that would be sufficient to decide least expensive price structure from the mentioned above.

- (1) An example showing cost of 200 brochures by using both the cost structures.
- (2) The cost per brochure using structure X and initial cost using structure Y.
- (3) The cost of 1 brochure using structure X and 2 brochures using structure Y.
- (4) The number of brochures for which total bill will be same by both available structures X and Y.

6. एका बसमधून काही व्यक्ती प्रवास करत आहेत. 6 व्यक्ती तमीळ बोलतात, 15 व्यक्ती हिन्दी बोलतात आणि 6 व्यक्ती गुजराती बोलतात. त्या गटात काही व्यक्ती उल्लेखिलेल्या इतर भाषाही बोलतात. जर गटातील दोन व्यक्ती दोन भाषा बोलत असतील आणि एक व्यक्ती तीन भाषा बोलत असेल तर त्या बसमध्ये किती प्रवासी आहेत?

- (1) 21
- (2) 23
- (3) 22
- (4) 24

Same persons are travelling in a bus. 6 persons are Tamil speakers, 15 are Hindi speakers and 6 are Gujarati speakers. Some persons speak any other language mentioned here. If two persons speak two languages and one person speaks three languages then how many travellers are in a bus?

- (1) 21
- (2) 23
- (3) 22
- (4) 24

7. जर मुले वर्गात एका ओळीत बसलेली असतील तर अध्यापिका त्यांच्यासाठी काही स्पष्टीकरण करत असताना ती सर्वांशी बेब्र संपर्क साधू शकते. जर मुले नेहमीच टेबलभोवती गट करून बसत असतील तर असे करणे शक्य होत नाही. शिवाय मुले जेव्हा मान वर करतात तेव्हा त्यांना अध्यापिका दिसण्याऐवजी समोरचे मूळ दिसते आणि बोलण्याचा मोह होतो. ओळीत बसल्यामुळे मुलांना अधिक एकाग्रतेने काम करता येत असल्यामुळे ही शाळेची प्रमाणित बैठकरचना असायला हवी.

वरील युक्तिवाद दुबळा करणारे सर्वाधिक योग्य विधान निवडा.

- (1) टेबलांपेक्षा डेस्कच्या ओळी वर्गाखोलीची अधिक जागा व्यापत नाहीत.
- (2) परंपरावादांच्या युक्तिवादानुसार ओळीत बसलेल्या सर्व वर्गाला शिकवणे सर्वात उत्तम आहे.
- (3) ओळीत बसली काय नि गटात बसली काय काही मुलांचे लक्ष सहज विचलित होते.
- (4) चार ते सातांच्या गटात बसणे ज्ञान रचना करण्यासाठी आवश्यक असते.

If children are sitting in rows in a classroom, the teacher can have eye contact with all of them while she is explaining something to them. This is not always possible if they are sitting in groups around tables. Also, when they look up, instead of seeing the teacher they see the child opposite in a group and being tempted to talk. So, sitting in rows helps children to concentrate better on their work and should therefore be the standard arrangement in every school classroom.

Select the statement that would most weaken the above argument.

- (1) Rows of desks take up no more classroom space than tables.
- (2) Traditionalists argue that teaching the whole class in rows is best.
- (3) Some children are easily distracted whether they sit in rows or in groups.
- (4) Sitting in groups of between four and seven for constructing knowledge is essential.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

8. आपल्या विद्यार्थ्यांनी एकमेकांकडून अनौपचारिकरीत्या विविध कौशल्ये शिकावीत असे श्रीमती कविता यांना वाटते. यामुळे जरी त्या जोडी-सहभाग कामासाठी प्रत्येकाने जोडीदार निवडण्याची मुभा देत असल्या तरी कोणतीही जोडी सलगपणे चारपेक्षा अधिक दिवस काम करणार नाहीत हे त्या पाहतात. आता एडल व राही यांनी मिळून रांगेने चार दिवस काम केले. कला व हमिद यांनी सतत तीन दिवस काम केले. कला व एडल यांनी जोडी-कामाच्या आधीच्या फेरीत एकत्र काम केलेले असल्यांने श्रीमती कविता या लगेच त्यांची जोडी बनवायची नाही. आता राहीबरोबर काम करायला योग्य विद्यार्थी निवडा -

- (1) वर उल्लेख नसलेल्या अन्य विद्यार्थ्याबरोबर
- (2) कला
- (3) हमिद
- (4) येथे उल्लेखिलेल्यापैकी कोणीही विद्यार्थी निवडणे शक्य नाही

Smt. Kavita wants her students to learn various skills from each other informally. Thus though she allows everyone to choose her or his partner for pair-share work, she makes sure that no pair will work together for more than four days continuously. Now Adal and Rahi worked together for four days in a row and Kala and Hamid worked for three days continuously. Kala and Adal worked together during last round of pair work and therefore she does not want to pair them right now. Select the student that should work with Rahi at present.

- (1) With any other student not mentioned here
- (2) Kala
- (3) Hamid
- (4) It is not possible to select student from those mentioned here

9. जर एका विशेष मुलाचा कायम समावेश करायचा असेल आणि दोन विशिष्ट मुलांना नेहमीच वगळायचे असेल तर प्रकल्पाचे काम करण्यासाठी 15 मुलांतून तीन मुलांची निवड करण्याच्या मार्गांची संख्या निवडा.

- (1) 105
- (2) 91
- (3) 76
- (4) 66

Select number of ways can three children can be selected to work on a project out of 15 children, if one particular child is always included and two particular children are always excluded.

- (1) 105
- (2) 91
- (3) 76
- (4) 66

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

10. संदेश गुप्त राखण्यासाठी जितू आणि अलेक्स यांनी पुढील नियमांवर आधारित संकेत प्रणाली तयार केली.

(a) A ते M पर्यंतच्या प्रत्येक अक्षराएवजी वर्णक्रम उलटा गणून Z ते N चा समक्रम असणारे अक्षर ठेवायचे म्हणजे A होईल Z, B होईल Y, असे क्रमाने होईल. N ते Z या वर्णाक्षराएवजी A ते M वर्णाक्षरे ठेवायची म्हणजे N होईल A, O होईल B, असे क्रमाने होईल.

(b) प्रक्रिया (a) मधून मिळालेल्या प्रत्येक अक्षराएवजी सर्व वर्णाक्षरे उलट्या क्रमाने मांडून त्या प्रत्येक अक्षराचा दोन अंकी क्रम तेथे ठेवायचा, म्हणजे A होईल 26, B होईल 25, X होईल 03 असे क्रमाने होईल.

याच प्रणालीवर आधारित LUKEWARM या शब्दाचा संकेत निवडा –

पर्यायी उत्तरे :

(1) 1221110523151813	(2) 1219110517012213
(3) 1221110517012213	(4) 1219110517012613

To keep their messages secret Jitu and Alex formulated a coding system that is based on following operations :

(a) Replace each letter from A to M by its number wise equivalent with the alphabets reversed from Z to N; so A becomes Z, B becomes Y and continued and alphabets from N to Z are replaced by alphabets from A to M; so N becomes A, O becomes B and continue.

(b) Replace each letter resulting from operation (a) by a two digit number according to its place in all alphabets arranged in reversed order; so A becomes 26, B becomes 25, X becomes 03 and so on.

Select the coded form of the word LUKEWARM according to this system.

Answer options :

(1) 1221110523151813	(2) 1219110517012213
(3) 1221110517012213	(4) 1219110517012613

11. A, C, E, G आणि 1 ही पाच गवे परस्परांशी विभिन्न वाहतूक व्यवस्थांनी जोडलेली आहेत. माहिती अभ्यासून त्या संदर्भातील चक्रीचे विधान निवडा.

A व C ही गावे बोट व रेल्वेने जोडलेली आहेत. E व G ही गावे बस व बोट यांनी जोडलेली आहेत. C व I ही गावे वरून जाणाऱ्या पुलाने जोडलेली असून त्यावरून फक्त दोनचाकी वाहने व पादचाऱ्यांना जाता येते. A व E ही गावे फक्त बोटीने जोडलेली असून E व I ही गावे बस व रेल्वेने जोडलेली आहेत.

(1) कोणालाही वाहतुकीच्या स्वरूपात बदल न करता C गावाहून G गावाला जाता येते.
(2) जर गावकच्याला A गावातून I गावाला जायचे असेल तर त्याला किंवा तिला E गावाला भेट देणे टाळता येत नाही.
(3) E हे गाव तीन गावांशी थेट जोडलेले आहे.
(4) वाहतुकीच्या स्वरूपात बदल न करता G गावाहून I गावाला जाता येते.

A, C, E, G, and I are five villages that are connected with each other by various modes of transport. Study the information and select the false statement with respect to it :

A and C are connected by boat and rail; E and G are connected by bus and boat; C and I are connected by overhead bridge that allows two wheelers and pedestrians only; A and E are connected by boat only and E and I are connected by bus and rail.

- (1) One can go from C to G without changing transport mode.
- (2) Villagers from A can't escape visiting E if he or she wants to go to I.
- (3) E is directly connected to 3 villages.
- (4) It is possible to go to I from G without changing transport mode.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

12. पुढील परिच्छेद वाचून अधोरेखित विधानांतील संबंधाचे सर्वात उचित वर्णन करणारा पर्याय निवडा :

जेव्हा लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्त्रियांच्या विरोधात फारसा वा जराही भेदभाव दाखवत नाहीत, तेव्हा इतर अनेक पद्धतींनी स्त्रियांना त्यांच्या न्याय्य हक्कांबाबत डावलले जाते. जगभरात अफगाणिस्तान हा एकमेव देश असा असावा की जेथे शासन कटाक्षाने मुलींना शिक्षणापासून वंचित ठेवण्यात सक्रिय आहे. परंतु आशिया, आफ्रिका तसेच लॅटिन अमेरिकेतील बऱ्याच देशांमध्ये मुलींना मुलांच्या तुलनेत खूप कमी प्रमाणात शिक्षणाची संधी उपलब्ध आहे. तसेच स्वतःच्या नैसर्गिक प्रज्ञांना जोपासण्यासाठी प्रोत्साहन देण्यापासून ते त्यांना समृद्धाच्या सामाजिक कार्यक्रमांत उचित सहभाग घेण्यासाठी मुलींना मिळणाऱ्या मूलभूत सुविधांच्या उपलब्धींत अनेक कमतरता आहेत.

- (1) पहिल्या विधानात उल्लेखिल्यानुसार स्त्रियांना कसे वंचित ठेवले जाते हे दुसऱ्या विधानात स्पष्ट केले आहे.
- (2) शासनाकडून शालेय शिक्षणापासून वंचित ठेवल्यामुळे अफगाणिस्तानातील स्त्रियांना कशाप्रकारे वाईट भेदभावाला तोंड द्यावे लागते हे दोन्ही विधाने स्पष्ट करतात.
- (3) दोन्ही अधोरेखित विधाने काही समाज स्त्रियांना कसे वंचित ठेवतात याचे वर्णन करतात.
- (4) स्त्रियांना स्वतःच्या नैसर्गिक प्रज्ञांचा विकास कसा करू दिला जात नाही याचे दोन्हीही विधाने वर्णन करतात.

Read the following paragraph and select the most appropriate option which describes relationship between underlined statements.

Even when demographic characteristics do not show anti-female bias or any at all, there are other ways in which women get less than a square deal. Afghanistan may be the only country in the world where the government is keen on actively excluding girls from schooling; but there are many countries in Asia and Africa and also in Latin America, where girls have far less opportunity for schooling than do boys. And there are other deficiencies in basic facilities available to women, varying from encouragement to cultivate one's natural talents to fair participation in social functions of the community.

- (1) 2nd statement explains of how women are deprived as mentioned in 1st statement.
- (2) Both the statements describe that women in Afghanistan face worst bias as they are deprived of schooling by the government.
- (3) Both the underlined statements describe how women are deprived by some societies.
- (4) Both the underlined statement describes how women are not allowed to develop their natural talents.

13. माझ्यासमोर विविध रंगाच्या सात खुर्च्या मांडल्या आहेत. पिवळ्या रंगाची खुर्ची निळ्या व जांभळ्या खुर्च्याच्या मध्ये आहे. हिरव्या रंगाची खुर्ची लाल व नारिंगी खुर्च्याच्या मध्ये आहे. पांढऱ्या रंगाची खुर्ची निळ्या खुर्चीच्या बाजूला आहे परंतु ती लाल किंवा जांभळ्या खुर्च्याच्या बाजूला नाही. ही माहिती सत्य मानून पुढीलपैकी निष्कर्षाचे/निष्कर्षाचे सर्वात उचित वर्णन निवडा -

- (a) निळी खुर्ची नेहमीच पांढऱ्या खुर्चीच्या बाजूला असणार.
- (b) पांढऱ्या खुर्चीच्या बाजूला नारिंगी खुर्ची असणे शक्य आहे.
- (c) जांभळ्या खुर्चीच्या बाजूला एकतर लाल किंवा नारिंगी खुर्ची असणे शक्य आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) खेरीज एकही नाही	(2) फक्त (b)
(3) जर (b) शक्य असेल तर (c) शक्य नाही	(4) सर्व निष्कर्ष सत्य आहेत

Seven different coloured chairs are placed before me. Yellow coloured chair is between blue and violet chairs. Green coloured chair is between red and orange chairs. White chair is next to blue chair but it is not next to red or violet chairs. Assuming given information to be true select option that most appropriately describes conclusion/s from given below :

- (a) Blue chair will be always next to white chair
- (b) It is possible that orange chair will be next to white chair
- (c) It is possible that either red or orange chair will be next to violet chair

Answer options :

(1) None but (a)	(2) only (b)
(3) If (b) is possible than (c) is not possible	(4) All conclusions are correct

14. हिवाळी दिवस उन्हाळी दिवसांपेक्षा जास्त ढगाळ असतात. पावसाळी दिवस हिवाळी दिवसांपेक्षा ढगाळ असतात. जर ही दोन विधाने सत्य असतील तर “उन्हाळी दिवस पावसाळी दिवसांपेक्षा जास्त ढगाळ असतात” हे विधान _____ आहे.

(1) नेहमीच सत्य	(2) नेहमीच असत्य
(3) सत्य किंवा असत्य असेल	(4) निश्चित करता येत नाही

Winter days tend to be cloudier than summer days. Rainy day tend to be cloudier than winter days. If these two sentences are true then the sentence, “summer days tend to be cloudier than rainy days” is _____.

(1) always true	(2) always false
(3) either true or false	(4) cannot be decided

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

15. पुढे पाच विधाने दिली आहेत व त्यापुढे विशिष्ट क्रमाने तीन विधाने असलेले पर्याय दिले आहेत. सुरुवातीच्या दोन विधानांच्या आधारे तिसरे विधान हे यथार्थ निष्कर्ष ठरते असा पर्याय निवडा.

विधाने :

- (a) त्याला किंवा तिला क्षमता विकसित व अभिव्यक्त करण्यासाठी मिळणाऱ्या विविध संधी, सुविधा व स्वातंत्र्यावर प्रत्येकाचे व्यक्तिगत साफल्य अवलंबून असते.
- (b) गुणवत्तापूर्ण शैक्षणिक संधी आणि आरोग्य सुविधा व्यक्तिला त्याच्या किंवा तिच्या ऊर्मीचा कमाल विकास साधायला साहाय्य देतात.
- (c) उच्च दरडोई राष्ट्रीय उत्पन्न दर्शवते की प्रत्येक व्यक्तिला गुणवत्तापूर्ण शैक्षणिक व आरोग्य सुविधा मिळतात.
- (d) अधिक दरडोई राष्ट्रीय उत्पन्न हे लोकांना गुणवत्तापूर्ण शैक्षणिक व आरोग्य सुविधा मिळतात असे दर्शवत नाही. हे तथ्य आहे.
- (e) व्यक्तिगत साफल्य तेव्हाच शक्य आहे जेव्हा त्याला किंवा तिला विविध पर्यायांतून क्षमता अभिव्यक्त करण्यासाठी निवड करण्याचे स्वातंत्र्य असते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (c), (b), (a)   (2) (c), (b), (e)   (3) (a), (b), (e)   (4) (b), (e), (a)

Given below are five statements followed by options comprised of three statements in a specific order. Choose the option where third statement is valid conclusion based on the preceding two statements.

Statements :

- (a) Personal fulfilment depends on various opportunities; facilities and freedom that everyone gets to develop and express his or her capabilities.
- (b) Quality educational opportunities and health facilities assist persons to develop his or her potentials optimally.
- (c) Higher national per capita income indicates that every person gets quality educational and health facilities.
- (d) It is a fact that higher national per capita income does not indicate that people get quality educational and health facility.
- (e) Personal fulfilment is possible when he or she has freedom to choose from various alternatives to express capabilities.

Answer options :

(1) (c), (b), (a)   (2) (c), (b), (e)   (3) (a), (b), (e)   (4) (b), (e), (a)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

16. खालील जिल्ह्यांच्या त्यांच्या संबंधित धार्मिक स्थळांशी योग्य जोड्या लावा :

जिल्हा	धार्मिक स्थळे
(a) अहमदनगर	(i) तेर, येडशी, अणदूर, परांडा
(b) औरंगाबाद	(ii) माहूर, कंधार, हदगाव, मुखेड
(c) उस्मानाबाद	(iii) पैठण, आपेगाव, म्हैसमाळ, खुल्दाबाद
(d) नांदेड	(iv) शिंगणापूर, मढी, टोके, बोधेगाव

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)	
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

Match the following districts with their respective religious places.

District	Religious places
(a) Ahmednagar	(i) Ter, Yedashi, Andur, Paranda
(b) Aurangabad	(ii) Mahur, Kandhar, Hadgaon, Mukhed
(c) Osmanabad	(iii) Paithan, Apegaon, Maismal, Khuldabad
(d) Nanded	(iv) Shingnapur, Madhi, Toke, Bodhegaon

Answer options :

(a)	(b)	(c)	(d)	
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(3)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

17. जोड्या लवा :

स्तंभ - I (जिल्हा)	स्तंभ - II (सरोवर)
(a) बुलढाणा	(i) रामसागर
(b) नागपूर	(ii) घोड़झरी
(c) भंडारा	(iii) लोणार
(d) चंद्रपूर	(iv) बांदलकसा

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(iii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)

Match the following :

Column - I (District)	Column - II (Lake)
(a) Buldhana	(i) Ramsagar
(b) Nagpur	(ii) Ghodzri
(c) Bhandara	(iii) Lonar
(d) Chandrapur	(iv) Bandalkasa

Answer options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(iii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)

18. येरला ही _____ नदीची उपनदी आहे.

(1) कृष्णा	(2) भीमा	(3) गोदावरी	(4) तापी
------------	----------	-------------	----------

Yerala is a tributary of _____ river.

(1) Krishna	(2) Bhima	(3) Godavari	(4) Tapi
-------------	-----------	--------------	----------

19. महाराष्ट्रातील खालील घाटांचा दक्षिणेकडून उत्तरेकडे कोणता क्रम बरोबर आहे?

(1) बोर, कुंभार्ली, आंबा, फोंडा	(2) फोंडा, आंबा, कुंभार्ली, बोर
(3) कुंभार्ली, फोंडा, बोर, आंबा	(4) आंबा, बोर, फोंडा, कुंभार्ली

Which of the following sequences of Ghats in Maharashtra from South to North is correct ?

(1) Bor, Kumbharli, Amba, Fonda	(2) Fonda, Amba, Kumbharli, Bor
(3) Kumbharli, Fonda, Bor, Amba	(4) Amba, Bor, Fonda, Kumbharli

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

20. 74° पूर्व रेखांशावर महाराष्ट्रातील नद्यांचा उत्तरेकडून दक्षिणेकडे क्रम निवडा –

(a) गिरा (b) नीरा (c) कुकडी (d) कोयना

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (d), (c), (b), (a) (3) (a), (c), (b), (d) (4) (a), (c), (d), (b)

Select the correct order of rivers of Maharashtra from north to south along 74° East longitude.

(a) Girna (b) Nira (c) Kukudi (d) Koyana

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (d), (c), (b), (a) (3) (a), (c), (b), (d) (4) (a), (c), (d), (b)

21. खालील विधाने पहा :

(a) नायट्रोजन आणि ऑक्सीजन हे वातावरणातील स्थिर वायू आहेत.
 (b) वातावरणामध्ये वाराजन्य धुळीचे प्रमाण 9.9% असते.
 (c) वातावरणातील वायुरूप नायट्रोजनचा शोध 1772 मध्ये रूदरफोर्ड यांनी लावला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (a) बरोबर आहे. (2) फक्त विधान (b) बरोबर आहे.
 (3) विधाने (a) आणि (b) बरोबर आहेत. (4) विधाने (a) आणि (c) बरोबर आहेत.

Observe the following statements :

(a) Nitrogen and Oxygen are the constant gases in atmosphere.
 (b) The % of air borne dust particles in the atmosphere is 9.9.
 (c) The gaseous nitrogen in the atmosphere is found by Rutherford in 1772.

Answer options :

(1) Only statement (a) is correct. (2) Only statement (b) is correct.
 (3) Statements (a) and (b) are correct. (4) Statements (a) and (c) are correct.

22. महाराष्ट्र राज्याचे भौगोलिक क्षेत्रफळ _____ चौ.कि.मी. असून त्याचा विस्तार _____ आणि _____ पूर्व रेखावृत्तादरम्यान आहे.

(1) 306613 आणि $72^{\circ} 16'$ ते $79^{\circ} 54'$ (2) 305613 आणि $71^{\circ} 16'$ ते $79^{\circ} 16'$
 (3) 307713 आणि $72^{\circ} 36'$ ते $80^{\circ} 54'$ (4) 307613 आणि $72^{\circ} 26'$ ते $80^{\circ} 44'$

The Geographical area of Maharashtra state is _____ and it extended between _____ and _____ East longitude.

(1) 306613 and $72^{\circ} 16'$ to $79^{\circ} 54'$ (2) 305613 and $71^{\circ} 16'$ to $79^{\circ} 16'$
 (3) 307713 and $72^{\circ} 36'$ to $80^{\circ} 54'$ (4) 307613 and $72^{\circ} 26'$ to $80^{\circ} 44'$

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

23. खालील विधानांचा विचार करा :

(a) 1933 सालापासून महाराष्ट्र राज्यात सूतगिरण्यांच्या विकेंद्रीकरणाची सुरुवात झाली.
 (b) आंतरराष्ट्रीय इन्फोटेक पार्क (IIP) नवी मुंबई येथे आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) विधान बरोबर आहे. (2) फक्त (b) विधान बरोबर आहे.
 (3) (a) आणि (b) विधाने बरोबर आहेत. (4) (a) आणि (b) विधाने बरोबर नाहीत.

Consider the following statements :

(a) Since 1933 the cotton textile industries began to decentralise in the state of Maharashtra.
 (b) International Infotech Park (IIP) is located at Navi Mumbai.

Answer Options :

(1) Only (a) statement is correct. (2) Only (b) statement is correct.
 (3) Statements (a) and (b) are correct. (4) Statements (a) and (b) are not correct.

24. 2011 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील लिंगप्रमाण _____ आहे.

(1) 934 (2) 922 (3) 925 (4) 930

As per 2011 census the sex ratio of Maharashtra is _____.

(1) 934 (2) 922 (3) 925 (4) 930

25. खालील जोड्या लावा :

आदिवासी जमात	लोकसंख्येचे केंद्रीकरण असलेले जिल्हे
(a) भिल	(i) अमरावती, यवतमाळ
(b) कातकरी	(ii) पालघर, नाशिक
(c) कोलम	(iii) जळगाव, धुळे
(d) वारली	(iv) रायगड, ठाणे

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c) (d)
 (1) (iv) (iii) (ii) (i)
 (2) (iii) (iv) (i) (ii)
 (3) (i) (ii) (iii) (iv)
 (4) (iii) (ii) (i) (iv)

Match the following :

Tribe	Districts of population concentration
(a) Bhil	(i) Amravati, Yeotmal
(b) Katkari	(ii) Palghar, Nashik
(c) Kolam	(iii) Jalgaon, Dhule
(d) Varli/Warli	(iv) Raigad, Thane

Answer options :

(a) (b) (c) (d)
 (1) (iv) (iii) (ii) (i)
 (2) (iii) (iv) (i) (ii)
 (3) (i) (ii) (iii) (iv)
 (4) (iii) (ii) (i) (iv)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

26. खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळत नाही ?

(1) केशव सूत	-	नवा शिपाई
(2) लोकहितवादी	-	शतपत्रे
(3) बाबासाहेब आंबेडकर	-	प्रबुद्ध भारत
(4) बाल गंगाधर टिळक	-	मूर्तीभंजन

Which of the following pair does not match correctly ?

(1) KeshavSut	-	Nav Shipai
(2) Lokhitvadi	-	Shatpatre
(3) Babasaheb Ambedkar	-	Prabudha Bharat
(4) Bal Gangadhar Tilak	-	Murtibhanjan

27. जोड्या जुळवा :

(a) तांबवा	(i) के.डी. पाटील
(b) कामेरी	(ii) काशिनाथ देशमुख
(c) इंदोली	(iii) कृष्णराव कुर्हाडे
(d) पबुस	(iv) दिनकरराव निकम

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(i)
(3)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)

Match the following :

(a) Tambva	(i) K.D. Patil
(b) Kameri	(ii) Kashinath Deshmukh
(c) Indoli	(iii) Krishnarao Kurhade
(d) Palus	(iv) Dinkarrao Nikam

Answer option :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(i)
(3)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

28. पुढील वाक्यात कोणत्या वृत्तपत्राचे वर्णन केले आहे?

- (a) ते 1908 मध्ये सुरु झाले होते.
- (b) ते सुरु करण्याच्या प्रयत्नांशी टिळकांचा संबंध होता.
- (c) ते एका मर्यादित कंपनीच्या मालकीचे होते.
- (d) वामन गोपाळ जोशी, गोपाळ अनंत ओगले आणि दत्तात्रेय बलवंत कालेलकर हे तेथील कर्मचारी होते.
- (e) परंतु हे वृत्तपत्र एक वर्षांपेक्षा जास्त टिकले नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) मुंबई वैभव
- (2) गुराखी
- (3) राष्ट्रमत
- (4) देशसेवक

Which newspaper is described in the sentences given below :

- (a) It was started in 1908.
- (b) Tilak was associated with the efforts made to start it
- (c) It was owned by a limited company.
- (d) Waman Gopal Joshi, Gopal Anant Ogale and Dattatraya Balvant Kalelkar are its staff
- (e) But this paper did not live for more than a year

Answer options :

- (1) Mumbai Vaibhav
- (2) Gurakhi
- (3) Rashtramat
- (4) Deshasevak

29. विनोबा भावे यांनी 1930-31 दरम्यान त्यांच्या तुरुंगवासात _____ या ग्रंथाची रचना केली.

- (1) गीता रहस्य
- (2) गीताई
- (3) गीतासार
- (4) गीताबोध

Vinoba Bhave wrote _____ during his imprisonment in 1930-31.

- (1) Gita Rahasya
- (2) Gitai
- (3) Gitasar
- (4) Gitabodh

30. व्यक्ती ओळखा :

- (a) ते 1874 साली लंडन येथे झालेल्या 'प्राच्य अभ्यास' विषयावरील आंतरराष्ट्रीय परिषदेत सहभागी झाले होते.
- (b) ते मुंबई विद्यापीठाचे कुलगुरु होते.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) डॉ. रामकृष्ण भांडारकर
- (2) डॉ. काशीनाथ तेलंग
- (3) फिरोजशहा मेहता
- (4) वामन मोडक

Identify the Person.

- (a) He was participated in International conferences on oriental studies held in London in 1874.
- (b) He was Vice-chancellor of University of Bombay.

Answer options :

- (1) Dr. Ramakrishna Bhandarkar
- (2) Dr. Kashinath Telang
- (3) Pherozeshah Mehta
- (4) Vaman Modak

31. 1910 च्या प्रेस अॅक्ट नुसार मुंबईच्या अंग्लो-मराठी _____ पत्राकडून ₹ 5,000 तारण म्हणून मागण्यात आले त्याचा परिणाम म्हणून त्याचे प्रकाशनच बंद करण्यात आले.

- (1) काळ
- (2) देशसेवक
- (3) राष्ट्रमत
- (4) वरीलपैकी एकही नाही

As per the Press Act of 1910, security of ₹ 5,000 was demanded from the Anglo-Marathi paper _____ in Bombay and as a result it discontinued publication.

- (1) Kal
- (2) Deshsevak
- (3) Rashtramat
- (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

32. खालील घटना कालक्रमाने जुळविलेला सुयोग्य पर्याय निवडा :

(a) लखनौ करार	(b) होमरूल लिंग
(c) सुरत कॉंग्रेस	(d) कॉंग्रेस लोकशाही पक्ष

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (b), (a), (d), (c) (3) (c), (b), (a), (d) (4) (c), (d), (b), (a)

Arrange the following in correct chronological order :

(a) Lucknow Pact	(b) Homerule League
(c) Surat Congress	(d) Congress Democratic Party

Answer options :

(1) (a), (b), (c), (d) (2) (b), (a), (d), (c) (3) (c), (b), (a), (d) (4) (c), (d), (b), (a)

33. पुणे-मुंबई मार्गाजिवळील मांगीरबाबा मंदिर म्हणजे _____ यांची समाधी आहे.

(1) राघोजी साळवे (2) लहूजी साळवे (3) उमाजी नाईक (4) दादाजी नाईक

Near Poona-Mumbai Road Mangirbaba Mandir is mausoleum of _____.

(1) Raghoji Salve (2) Lahuji Salve (3) Umaji Naik (4) Dadaji Naik

34. पुढीलपैकी कोणत्या ग्रंथांमध्ये डॉ. बाबासाहेब अंबेडकरांनी हिंदू धर्माचे बारकार्डने परीक्षण केले आहे?

(a) फिलॉसॉफी ऑफ हिंदूइज्म	(b) रिडल्स इन हिंदूइज्म
(c) रिलिजन इन इंडिया	(d) बुद्ध अन्न्द हिंदू धर्म

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त (2) (a), (b) आणि (d) फक्त (3) (c) फक्त (4) (d) फक्त

In which of the following books Dr. Babasaheb Ambedkar has critically examined Hinduism?

(a) Philosophy of Hinduism	(b) Riddles in Hinduism
(c) Religion in India	(d) Buddha and his Dhamma

Answer options :

(1) (a) only (2) (a), (b) and (d) only (3) (c) only (4) (d) only

35. “द बॉबे असोसिएशन” चे पहिले चिटणीस कोण होते?

(1) भाऊ दाजी लाड	(2) फर्दुनजी नौरोजी
(3) विनायकराव जगन्नाथ	(4) बोमनजी होरमुसजी

Who was the First Secretary of “The Bombay Association”?

(1) Bhau Daji Lad	(2) Fardunji Naoroji
(3) Vinayakrao Jagannath	(4) Bomanji Hormusji

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

36. महाराष्ट्रातील विधान परिषदेसंबंधी अयोग्य विधान पुढीलपैकी विधानांतून शोधून काढा :

- (a) 1935 च्या कायद्यानुसार दोन वैधानिक सभांहृत महाराष्ट्रात म्हणजे त्या वेळच्या मुंबई प्रांतात तयार करण्यात आली.
- (b) या सभांहृते पहिले अधिवेशन पुण्यात 'कौन्सिल हॉल' येथे 1935 रोजी भरले.
- (c) विधान परिषदेच्या निर्मितीच्या वेळी त्याची सदस्यसंख्या 29 होती ती वाढत जाऊन 1957 मध्ये 40 झाली आणि सध्या ती 78 आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) केवळ (c) (4) केवळ (b), (c)

Find out the **incorrect** statement/s about Legislative council of Maharashtra.

- (a) As per 1935 Act two legislative houses were created in Maharashtra i.e., then Bombay province.
- (b) First of its session was held in Pune in Council Hall in 1935.
- (c) Its membership at its creation was 29 later rose to 40 in 1957 and at present it is 78.

Answer option :

- (1) (a) Only (2) (b) Only (3) (c) Only (4) (b), (c) Only

37. जर संसदेने केलेला एखादा कायदा घटनेच्या तत्वांच्या विरोधी असेल तर असा कायदा या नावाने ओळखला जातो.

- (1) अल्ट्या विरस (2) इन्ट्रा विरस (3) अनौरस (4) कायद्याने औरस ठरविलेला

If the act passed by parliament proved that it is against the principle of constitution, it is termed as :

- (1) Ultravires (2) Intravires (3) Illegitimate (4) Legitimate

38. जर एखादे राज्य केन्द्र सरकारने दिलेल्या निर्देशांचे पालन करण्यात अपयशी ठरले तर राष्ट्रपती काय करतील ?

- (1) ते राज्य विधिमंडळ विसर्जित करतील आणि नव्याने निवडणूका घेण्याचे आदेश देतील.
- (2) ते राज्यातील घटनात्मक यंत्रणा कोलमडून पडल्याचे घोषित करतील आणि राज्य चालविण्याची जबाबदारी स्विकारतील.
- (3) ते राज्यात अर्धसैनिक दले पाठवून निर्देशांची पूर्तता करवून घेतील.
- (4) वरीलपैकी कोणतेही

What can the President do if a state fails to comply with directives of the Central Government ?

- (1) He can dissolve state legislature and order fresh elections.
- (2) He can declare the breakdown of constitutional machinery in the state and assume responsibility for the governance of the state.
- (3) He can send paramilitary forces to the state to secure compliance.
- (4) Any of the above

39. भारतीय राज्यघटनेच्या आठव्या परिशिष्टामध्ये सिंधी भाषेचा समावेश _____ साली करण्यात आला.

- (1) 1976 (2) 1967 (3) 1992 (4) 2004

Sindhi language was included in the eighth schedule of the Indian Constitution in _____.

- (1) 1976 (2) 1967 (3) 1992 (4) 2004

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

40. भारताच्या फाळणीनंतर घटनासमितीच्या संख्येबाबतच्या विधानांचा विचार करा.

- (a) समितीची सदस्यसंख्या 299 पर्यंत खाली आली.
- (b) संस्थानांच्या प्रतिनिधींची संख्या 70 पर्यंत कमी झाली.
- (c) प्रांतांच्या व मुख्य आयुक्तांच्या प्रांतांच्या प्रतिनिधींची संख्या 229 इतकी कमी झाली.

वरीलपैकी कोणती विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) केवळ (a) (2) केवळ (a) आणि (b)
- (3) केवळ (b) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the statements about strength of Constituent Assembly after partition of India.

- (a) Total strength of Assembly came down to 299.
- (b) The strength of the representatives of princely states was reduced to 70.
- (c) Strength of the representatives of provinces and Chief Commissioners Provinces was reduced to 229.

Which of the above statements is/are correct ?

- (1) (a) only (2) (a) and (b) only
- (3) (b) and (c) only (4) (a), (b) and (c)

41. 'मूलभूत कर्तव्य' बाबतच्या खालील विधानांपैकी कोणते बरोबर नाही ?

- (1) त्यांचा समावेश 42 व्या घटनादुरुस्तीने राज्यघटनेत करण्यात आला आहे.
- (2) त्यांचा समावेश राज्यघटनेतील विभाग 'IV A' या नव्या विभागात करण्यात आला आहे.
- (3) त्यांचा समावेश कलम 51-A मध्ये करण्यात आला आहे.
- (4) ती भारतीय नागरिकांना तसेच परकीयांना लागू आहेत.

Which one of the following statements is **not** correct about 'Fundamental Duties' ?

- (1) These are included in the constitution by the 42nd constitutional Amendment.
- (2) These are included in Part 'IV A' of the constitution, which is a new.
- (3) These are included in Article 51-A.
- (4) These are applicable to Indian citizens as well as to non-citizens.

42. 15 ऑगस्ट 1943 पर्यंत सुधारित भारत सरकार कायदा, 1935 अंतर्गत _____ भाग _____ विभाग (कलमे) आणि _____ परिशिष्टे होती.

- (1) 15, 325, 12 (2) 14, 321, 10 (3) 16, 320, 8 (4) 17, 324, 9

The Government of India Act, 1935 as amended upto 15th August, 1943 had _____ parts _____ sections and _____ schedules.

- (1) 15, 325, 12 (2) 14, 321, 10 (3) 16, 320, 8 (4) 17, 324, 9

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

43. खालीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त?

- (a) राज्य विधिमंडळाच्या बाहेरील व्यक्तिची मंत्री म्हणून नेमण्यास कोणतीही बंदी/अडथळा नाही.
- (b) मंत्री म्हणून नेमलेल्या व्यक्तिस सहा महिन्यांच्या आत राज्य विधिमंडळाच्या कोणत्याही सभागृहाचे सभासद व्हावे लागते.
- (c) विधानसभेचा सभापती म्हणून नेमलेल्या व्यक्तिस सहा महिन्यांच्या आत विधानसभेचे सभासद व्हावे लागते.
- (d) राज्य विधिमंडळाच्या नामनिर्देशित सदस्यास मंत्री म्हणून नेमता येत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a), (b), (c)   (2) (a), (c), (d)   (3) (b) फक्त   (4) (a) आणि (b)

Which one of the following statements is/are correct ?

- (a) There is no bar to the appointment of a person from outside the state legislature as minister.
- (b) A person appointed as a minister has to become a member of either house of state legislature within a six months.
- (c) A person appointed as a speaker of Legislative Assembly has to become a member within six months.
- (d) Nominated member of the state legislature cannot be appointed as minister.

Answer option :

- (1) (a), (b), (c)   (2) (a), (c), (d)   (3) (b) only   (4) (a) and (b)

44. महाराष्ट्राच्या विधान सभेचा सभापतीबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) जर तो विधान सभेचा सदस्य राहिला नाही तर त्यास आपले पद सोडावे लागते.
- (b) सभागृहातील कामकाज चालविण्यासाठी आणि त्याचे नियमन करण्यासंबंधातील त्याच्या वर्तनाबाबत केवळ उच्च न्यायालयातच आव्हान देता येते.
- (c) तो स्वतः कामकाज सल्लागार समितीचा अध्यक्ष असतो.
- (d) तो राज्य विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांच्या संयुक्त बैठकीचे अध्यक्षस्थान भूषिवितो.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

- (1) (a), (b), (c)   (2) (b), (c), (d)   (3) (a), (c)   (4) (b), (d)

Consider the following statements regarding the speaker of Maharashtra Legislative Assembly :

- (a) He has to vacate his office if he ceases to be a member of the House.
- (b) His conduct in regulating procedure or maintaining order in the house can be challenged only in the High Court.
- (c) He himself is the chairman of the Business Advisory Committee.
- (d) He presides over a joint sitting of both the Houses of state Legislature.

Which of the statements given above are correct ?

- (1) (a), (b), (c)   (2) (b), (c), (d)   (3) (a), (c)   (4) (b), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

45. केन्द्र-राज्य यातील वैधानिक संबंधाबाबत जोड्या लावा :

(a) अनुच्छेद 248	(i) आणीबाणी जारी असतांना राज्य सूचीतील बाबीसंबंधी कायदे करण्याचा संसदेचा अधिकार
(b) अनुच्छेद 249	(ii) दोन किंवा अधिक राज्यांकरिता त्याच्या संमतीने कायदे करण्याचा संसदेचा अधिकार
(c) अनुच्छेद 250	(iii) कायदेमंडळाचे अवशिष्ट अधिकार
(d) अनुच्छेद 252	(iv) राष्ट्रीय हितासाठी राज्यसूचीतील बाबीसंबंधी कायदे करण्याचा संसदेचा अधिकार

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)
(3)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(i)

Match the pairs with regard to Centre-state legislative relations :

(a) Article 248	(i) Power of Parliament to legislate with respect to any matter in the state list during emergency
(b) Article 249	(ii) Power of Parliament to legislate for two or more states by consent
(c) Article 250	(iii) Residuary powers of legislation
(d) Article 252	(iv) Power of parliament to legislate with respect to a matter in the state list in the national interest

Answer option :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)
(3)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(iv)	(i)

46. खालीलपैकी कोणता नकारात्मक भारताचे राष्ट्रपती वापरू शकत नाहीत ?

(1) निरंकुश (परिपूर्ण) (2) गुणात्मक (3) तात्पुरता (निलंबनात्मक) (4) खिशातील (पॉकेट)

Which one of the following 'veto power' **cannot** be enjoyed by the President of India ?

(1) Absolute (2) Qualified (3) Suspensive (4) Pocket

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

47. राज्यघटनेतील कलमे (सूची अ) व तरतूदी (सूची ब) यांच्या योग्य जोड्या जुळवा :

सूची - अ (कलमे) <ul style="list-style-type: none"> (a) कलम - 165 (b) कलम - 171 (c) कलम - 214 (d) कलम - 233 	सूची - ब (तरतूद) <ul style="list-style-type: none"> (i) राज्याचा महाधिवक्ता (ii) विधान परिषद रचना (iii) राज्यांसाठी उच्च न्यायालये (iv) जिल्हा न्यायाधिकारांची नियुक्ती
---	--

पर्यायी उत्तरे :

(a) (b) (c) (d)
(1) (iv) (iii) (ii) (i)
(2) (i) (ii) (iii) (iv)
(3) (iii) (iv) (i) (ii)
(4) (ii) (i) (iv) (iii)

Match the following pairs regarding Articles (list A) and Provisions (list B) of Constitution.

List - A (Articles)	List - B (Provision)
(a) Article - 165	(i) Advocate General of State
(b) Article - 171	(ii) Composition of legislative Council
(c) Article - 214	(iii) High Courts for state
(d) Article - 233	(iv) Appointment of District Judge

Answer options :

(a) (b) (c) (d)
(1) (iv) (iii) (ii) (i)
(2) (i) (ii) (iii) (iv)
(3) (iii) (iv) (i) (ii)
(4) (ii) (i) (iv) (iii)

48. राज्याच्या मुख्य सचिवाचे खालीलपैकी कोणते कार्य चुकीचे आहे ?

- (1) तो मुख्यमंत्र्याचा प्रमुख सल्लागार म्हणून कार्य करतो.
- (2) जेव्हा राज्यात राष्ट्रपती राजबद्द लादलेली असते आणि केन्द्रीय सल्लागारांची नियुक्ती झालेली नसेल तेंव्हा तो राज्यपालाचा प्रमुख सल्लागार म्हणून कार्य करतो.
- (3) जेव्हा संबंधित राज्य विभागीय परिषदेचा (Zonal Council) सदस्य असते त्यावेळी तो आव्हीपाळीने विभागीय परिषदेचा प्रमुख म्हणून कार्य करतो.
- (4) आंतर-विभागीय (Inter-departmental) विवादाबाबतच्या स्थापन केलेल्या समन्वय समित्यांचा प्रमुख म्हणून तो कार्य करतो.

Which one of the following functions of the Chief Secretary of the State is not correct ?

- (1) He acts as the principal advisor to the Chief Minister.
- (2) He acts as the Chief Advisor to the Governor if the Central Advisors are not appointed and the Presidents' rule is imposed in the state.
- (3) He acts as the Chairman by rotation, of the Zonal Council of which the state concerned is a member.
- (4) He acts as the Chairman of co-ordination committees set up for inter-departmental disputes.

कचव्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

49. भारताच्या नियंत्रक व लेखापरीक्षकाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त?

- (a) त्याची नेमणूक राष्ट्रपतीद्वारे पाच वर्षाच्या कार्यकाळासाठी होते.
- (b) त्याचे वेतन आणि सेवा शर्ती राष्ट्रपतीद्वारे निश्चित केल्या जातात.
- (c) राष्ट्रपतीद्वारे स्वतः होवून त्यांस पदावरून दूर केले जावू शकते.
- (d) नियंत्रक व महालेखापरीक्षक (कर्तव्ये, अधिकार व सेवाशर्ती) अधिनियम, 1973 नुसार केंद्र शासनामधील लेखा विभाग हा लेखा परीक्षण विभागापासून वेगळा केला जातो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) फक्त	(2) (a) आणि (b)
(3) वरीलपैकी एकही नाही	(4) (a) आणि (d)

Which of the following is/are **correct** about CAG of India ?

- (a) He is appointed by the President for a period of five years.
- (b) His salary and conditions of service are determined by President
- (c) He can be removed by the President on his own.
- (d) The CAG's (Duties, powers and conditions of service) Act, 1973 separated accounts from audit in the Central Government.

Answer options :

(1) (a) only	(2) (a) and (b)
(3) None of the above	(4) (a) and (d)

50. भारताच्या नियंत्रक व महालेखापरीक्षकासंदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या -

- (a) भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 148 नुसार राष्ट्रपती नियंत्रक व महालेखापरीक्षकांची नियुक्ती करतात.
- (b) शासकीय खर्चाचे लेखापरीक्षण करणे हे नियंत्रक व महालेखापरीक्षकाचे प्रमुख कार्य आहे.
- (c) नियंत्रक व महालेखापरीक्षक आपला अहवाल संसदेला सादर करतात.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त?

- (1) (a) आणि (b)
- (2) (b) आणि (c)
- (3) (a) आणि (c)
- (4) फक्त (a)

Consider the following statements regarding with the Comptroller and Auditor General of India :

- (a) According to article 148 of Constitution of India, the Comptroller and Auditor General is appointed by the President.
- (b) The main duty of the CAG is to audit the Government expenditure.
- (c) The CAG submitted his report to the Parliament.

Which of the statement/s given above is/are **correct** ?

- (1) (a) and (b)
- (2) (b) and (c)
- (3) (a) and (c)
- (4) Only (a)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

51. लक्षवेधी सूचनेच्या संदर्भात _____ ही योग्य विधान/ने आहेत.

- (a) निकडीच्या सार्वजनिक हिताच्या बाबीकडे मंत्राचे लक्ष वेधण्यासाठीचा हा एक उपाय आहे.
- (b) ती मांडण्यासाठी 50 सदस्यांचे समर्थन आवश्यक असते.
- (c) राज्यसभेला हा उपाय वापरण्याची परवानगी नसते.
- (d) 1952 पासून सुरु असलेली संसदीय प्रणालीतील नावीन्यपूर्ण पद्धती आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) (a) फक्त (2) (d) फक्त (3) (a), (b), (c) (4) (a) आणि (d)

The correct statement/s about calling attention notice is/are _____.

- (a) It is a device of calling the attention of a minister to a matter of urgent public importance.
- (b) It needs the support of 50 members to be admitted.
- (c) Rajya Sabha is not permitted to make use of this device.
- (d) It is an innovation in the Parliamentary procedure since 1952.

Answer options :

- (1) (a) only (2) (d) only (3) (a), (b), (c) (4) (a) and (d)

52. खालील विधाने विचारात घ्या -

- (a) उपसभापती आणि सभापती हे लिखित राजीनामा परस्परांना सादर करू शकतात.
- (b) महान्यायवादी (Attorney General) आणि महान्याय अधिकर्ता (Solicitor General) हे लिखित राजीनामा परस्परांना सादर करू शकतात.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त?

- (1) फक्त (a) (2) फक्त (b) (3) (a) आणि (b) दोन्हीही (4) (a) आणि (b) दोन्हीही नाही

Consider the following statements :

- (a) Deputy Speaker and Speaker may resign by writing to each other.
- (b) Attorney General and Solicitor General may resign by writing to each other.

Which among the above statements is/are correct?

- (1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

53. भारतीय संघराज्यात संघराज्य व्यवस्थेची खालीलपैकी कोणती मूलतत्वे दिसून येतात? पर्याय निवडा -

(a) दुहेरी शासन व्यवस्था	(b) अधिकारांचे बाटप
(c) एकेरी नागरिकत्व	(d) द्विगृही कायदेमंडळ
(e) स्वतंत्र न्यायमंडळ	(f) आणीबाणी विषयक तरतूदी

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c), (f)	(2) फक्त (a), (b), (d), (e)
(3) फक्त (c), (d), (e), (f)	(4) वरील सर्व

Which of the following original principles of federal system seen in the Indian Federation?

Choose option :

(a) Dual Governmental System	(b) Distribution of power
(c) Single citizenship	(d) Bicameralism
(e) Independent Judiciary	(f) Provisions of Emergency

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c), (f)	(2) Only (a), (b), (d), (e)
(3) Only (c), (d), (e), (f)	(4) All of above

54. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

- (1) लोकसभेत नव्हे, केवळ राज्यसभेतच नामनिर्देशित सदस्य असू शकतात.
- (2) अँग्लो-इंडियन जमातीचे प्रतिनिधी राज्यसभेत नामनिर्देशित करण्याबाबतची घटनात्मक तरतुद आहे.
- (3) नामनिर्देशित सदस्याची केन्द्रीय मंत्री म्हणून नेमणूक करण्यास घटनात्मक अडथळा नाही.
- (4) नामनिर्देशित सदस्य राष्ट्रपती आणि उपराष्ट्रपतीच्या निवडणूकीमध्ये मतदान करू शकतो.

Which one of the following statements is **correct** ?

- (1) Only the Rajya Sabha and not the Lok Sabha can have nominated members.
- (2) There is a constitutional provision for nominating members to the Anglo-Indian Community to Rajya Sabha.
- (3) There is no constitutional bar for nominated member to be appointed as a Union Minister.
- (4) A nominated member can vote in the Presidential and Vice Presidential Elections.

55. विधानसभेच्या सभापतीविरुद्धच्या अविश्वासाबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) असा ठराव मांडण्याचा उद्देश असल्याबद्दल एक महिन्याची नोटीस देणे आवश्यक असते.
- (b) सभापतीस आपल्या पदावरून दूर करण्यासंबंधिचा ठराव विचारार्थ असतांना ते बैठकीचे अध्यक्षस्थान स्विकारू शकत नाही.
- (c) अशा प्रकारच्या ठरावाच्या प्रसंगी सभापती पहिल्याच फेरीत मतदान करू शकतात मात्र समसमान मते झाल्यास निर्णयिक मत देऊ शकत नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) विधाने (a), (b) बरोबर आहेत. (2) विधाने (b), (c) बरोबर आहेत.
- (3) विधाने (a), (b), (c) बरोबर आहेत. (4) फक्त विधान (a) बरोबर आहे.

Consider the following statements regarding no-confidence against speaker of Legislative Assembly :

- (a) One month's notice for moving such resolution is required to be given.
- (b) The Speaker does not preside when a resolution for his removal from office is under consideration.
- (c) The Speaker can vote only in the first instant on such resolution but not exercise a casting vote.

Answer options :

- (1) Statements (a), (b) are correct. (2) Statements (b), (c) are correct.
- (3) Statements (a), (b), (c) are correct. (4) Only statement (a) is correct.

56. जेव्हा नवीन संविधानाने न्यायालयाचा आरंभ झाला, तेव्हा भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयात न्यायाधिकारांची एकूण संख्या किती होती ?

- (1) सहा (2) सात (3) आठ (4) नऊ

How many judges were in Supreme Court of India, when the court was inaugurated with the new Constitution ?

- (1) Six (2) Seven (3) Eight (4) Nine

कच्च्या कापासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

57. खालील विधाने विचारात घ्या -

- (a) राज्यघटनेच्या भाग V मधील प्रकरण II हे राज्य विधिमंडळासंबंधित आहे.
- (b) मिझोराम, अरुणाचल प्रदेश आणि उत्तराखण्ड राज्यांच्या विधानसभा सदस्यांची संख्या 60 पेक्षा कमी आहे.
- (c) राज्यपालांना योग्य वाटतील तितके अंग्लो-इंडियन जमातीचे सदस्य विधान सभेत नामनिर्देशित करता येतात.
- (d) अंग्लो-इंडियन्सच्या नामनिर्देशनाची तरतूद 2020 पर्यंत वाढविण्यात आलेली आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने बरोबर आहे/त?

- (1) (b), (c) (2) (d) फक्त (3) (a) फक्त (4) (a), (d)

Consider the following statements :

- (a) Chapter II of the Part V of the constitution is concerned with the state legislature.
- (b) Mizoram, Arunachal Pradesh and Uttarakhand have less than 60 members of Legislative Assembly.
- (c) The Governor may nominate such number of members of the Anglo-Indian Community to the legislative assembly as he considers appropriate.
- (d) The provision for nomination of Anglo-Indians has been extended up to 2020.

Which of the above statements is/are correct ?

- (1) (b), (c) (2) (d) only (3) (a) only (4) (a), (d)

58. खालील विधाने लक्षात घ्या -

- (a) राज्य विधान परिषदेत 1/3 सदस्य राज्यपालकडून नियुक्त होतात.
- (b) राज्य विधान परिषदेत 1/3 सदस्य विधान सभेकडून निवडले जातात.
- (c) राज्य विधान परिषदेत 1/4 सदस्य स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडून निवडले जातात.
- (d) राज्य विधान परिषदेत 1/12 सदस्य पदवीधरांकडून निवडले जातात.

वर दिलेले विधान/विधानांपैकी कोणते योग्य आहे/आहेत?

- (1) (a) केवळ (2) (a) आणि (b) (3) (a) आणि (c) (4) (b) आणि (d)

Consider the following statements :

- (a) 1/3 members of the Legislative Council of the State are nominated by the Governor.
- (b) 1/3 members of the Legislative Council of the State are elected by State Assembly.
- (c) 1/4 members of the Legislative Council of the State are elected by Local Self Government.
- (d) 1/12 members of the Legislative Council of the State are elected by the Graduates.

Which of the statement/statements given above is/are correct ?

- (1) (a) only (2) (a) and (b) (3) (a) and (c) (4) (b) and (d)

59. खालीलपैकी कोणता खर्च भारताच्या संचित निधीवर भारित केला जात नाही?

- (1) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांचे वेतन आणि भते.
- (2) उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांचे वेतन आणि भते.
- (3) भारताच्या नियंत्रक व महालेखापरीक्षकांचे वेतन आणि भते.
- (4) सर्वोच्च न्यायालयाचा प्रशासकीय खर्च.

Which of the following expenditures is not charged on the Consolidated Fund of India?

- (1) Salaries and allowances of the judges of the Supreme Court
- (2) Salaries and allowances of the judges of High Courts
- (3) Salary and allowances of CAG of India
- (4) Administrative expenses of the Supreme Court

60. भारतीय निर्वाचन आयोगाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

- (1) राज्यघटनेने निवडणूक आयोगाच्या सदस्यांच्या पात्रतेचे निकष सांगितलेले आहेत.
- (2) राज्यघटनेने निवृत्त निवडणूक आयुक्तांची शासनाकडून अन्य पदावर नेमणूक करण्यावर बंदी घातलेली आहे.
- (3) मुख्य निवडणूक आयुक्त आणि अन्य आयुक्त यांना समान अधिकार आहेत.
- (4) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशाला ज्या पद्धतीने व कारणासाठी पदच्युत केले जाते त्याच पद्धतीने व त्याच कारणासाठी निवडणूक आयुक्तांना पदच्युत करता येते.

Which one of the following statements is **correct** regarding Election Commission of India?

- (1) The Constitution has prescribed the qualifications of the members of the Election Commission.
- (2) The Constitution has debarred the retiring Commissioners from any further appointment by the government.
- (3) The Chief Election Commissioner and other Commissioners have equal powers.
- (4) The Election Commissioners cannot be removed from office except in the manner and on the ground as a judge of the Supreme Court.

61. खालील विधाने विचारात घ्या -

- (a) भारतातील पहिले लोक न्यायालय 1986 मध्ये चेन्नई येथे भरविण्यात आले.
- (b) लोक न्यायालयाचा अध्यक्ष सेवानिवृत्त किंवा सेवांतर्गत न्यायाधिकारी असतो.
- (c) लोक न्यायालयाच्या अध्यक्षा आदेशाविरुद्ध अपिल करता येत नाही.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त?

- (1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements :

- (a) The First Lok Adalat was held in Chennai in 1986.
- (b) The chairman of Lok Adalat is a retired or sitting Judicial Officer.
- (c) No appeal lies against the order of the Lok Adalat.

Which of the statement/s given above is/are **correct**?

- (1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

62. भारतीय संघराज्यवादासंबंधी न्यायालयाने लावलेल्या अर्थाबदल खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे ? (विशेषत: एस.आर. बोमई वि. भारत सरकार खटल्याच्या संदर्भात)

- (1) न्यायमूर्ती अहमदी यांनी असे मत व्यक्त केले की, भारतीय राज्यघटनेचे संघराज्यात्मक राज्याएवजी निमसंघराज्य अथवा एकात्म असे वर्णन करणे अधिक योग्य ठरेल.
- (2) न्यायमूर्ती सावंत आणि न्यायमूर्ती कुलदिप सिंग यांनी लोकशाही आणि संघराज्य हे भारतीय राज्यघटनेचे अत्यावश्यक वैशिष्ट्ये असल्याचे म्हटले आहे.
- (3) न्यायमूर्ती जीवन रेडडी आणि न्यायमूर्ती अग्रवाल यांनी असे मत व्यक्त केले की, संघराज्य अथवा संघराज्यात्मक शासन याला निश्चित असा अर्थ नाही.
- (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which one of the following statements regarding judicial interpretation of Indian Federalism is **not correct** ? (Particularly with ref. to S.R. Bommai Vs. Union of India Case)

- (1) Justice Ahmadi opined that it would be more appropriate to describe the Constitution of India as quasi-federal or unitary rather than a federal constitution.
- (2) Justice Sawant and justice Kuldip Singh regarded democracy and Federalism as essential features of the Indian Constitution.
- (3) Justice Jeevan Reddy and Justice Agarwal opined that the expression federal or federal form of government has no fixed meaning.
- (4) None of the above

63. भारतीय राज्यघटनेच्या प्रास्ताविकानुसार भारत हे 'प्रजासत्ताक' आहे. प्रजासत्ताकाचा अर्थ कोणता ?

- (a) राज्यकर्ता वंशपरंपरागत नसते.
- (b) सार्वभौम सत्ता केन्द्रीय मंत्रिमंडळामध्ये असते.
- (c) शासन प्रमुख हा जनतेकडून विशिष्ट काळासाठी निवडला जातो.
- (d) राष्ट्रप्रमुख हा जनतेकडून विशिष्ट काळासाठी निवडला जातो.

खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

- (1) फक्त (a) (2) (a), (b) आणि (c) (3) वरील सर्व (4) (a) आणि (d) फक्त

According to the 'Preamble' of the Indian Constitution, India is a 'Republic'. What is the meaning of Republic ?

- (a) There is no hereditary ruler
- (b) The Sovereignty resides in the Central Cabinet
- (c) The head of the government is elected by the people for a fixed period
- (d) The head of the state is elected by the people for a fixed term.

Select the **correct** answer using the codes given below :

- (1) (a) only (2) (a), (b) and (c) (3) all above (4) (a) and (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

64. खालील विधाने विचारात घ्या -

- (a) राज्यसभेचे अध्यक्ष हे या सभागृहाचे सदस्य नसतात.
- (b) मंत्रिमंडळ राज्यसभेला जबाबदार नसते.
- (c) उपराष्ट्रपतींच्या बडतर्फीचा प्रस्ताव फक्त राज्यसभेतच मांडला जातो.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त?

- (1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements :

- (a) The chairman of the Rajya Sabha is not a member of this house.
- (b) The council of ministers is not responsible to the Rajya Sabha.
- (c) The proposal to remove the vice-president is initiated only in the Rajya Sabha.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

- (1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

65. राष्ट्रपतीने 'आर्थिक आणीबाणी' घोषित केल्यास त्याचे खालीलपैकी कोणते परिणाम होतील?

- (a) राष्ट्रपती नागरिकांचे सर्व मूलभूत अधिकार निर्विवित करू शकतात.
- (b) राष्ट्रपती सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालयांचे न्यायाधीश वगळून सरकारी कर्मचाऱ्यांच्या वेतन आणि भत्यात कपात करू शकतात.
- (c) राष्ट्रपती आर्थिक व्यवहारातील सुन्नपणाच्या तत्वाचे पालन करण्यासंबंधी राज्याला आदेश देवू शकतात.
- (d) राज्य विधिमंडळाने संमत केलेली सर्व अर्थ विधेयके राष्ट्रपतीच्या विचारार्थ राखून ठेवली जावू शकतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधाने (a), (b), (c) बरोबर आहेत.	(2) विधाने (b), (c), (d) बरोबर आहेत.
(3) विधाने (c), (d) बरोबर आहेत.	(4) विधाने (a), (b), (d) बरोबर आहेत.

Which of the following will be the consequences of the proclamation of 'Financial Emergency' by the President ?

- (a) The President can suspend all the fundamental rights of the citizens.
- (b) The President can reduce the salaries and allowances of government employees excluding the judges of Supreme Court and High Courts.
- (c) The President can give directions to the state to observe the principles of Financial propriety.
- (d) All money bills passed by the state legislature can be reserved for the consideration of President.

Answer options :

- (1) Statements (a), (b), (c) are correct. (2) Statements (b), (c), (d) are correct.
- (3) Statements (c), (d) are correct. (4) Statements (a), (b), (d) are correct.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

66. खालील विधानांपैकी कोणते चुकीचे आहे?

- (1) सर्विधानाने 10 व्या भागात कलम 244 अन्वये विशिष्ट प्रदेशांना अनुसूचित प्रदेश आणि आदिवासी प्रदेशाचा दर्जा देवून प्रशासनाच्या विशेष पद्धतीची तरतूद करण्यात आली आहे.
- (2) अनुसूचित प्रदेश आणि अनुसूचित जमातीच्या प्रदेशाचे प्रशासन आणि नियंत्रण याबाबतच्या तरतूदी 5 व्या परिशिष्टामध्ये आहेत.
- (3) आसाम, त्रिपूरा, मेघालय आणि मिजोराम या उत्तरपूर्वेकडील राज्यातील आदिवासी प्रदेशाच्या प्रशासनाबाबत तरतूदी 6 व्या परिशिष्टामध्ये आहेत.
- (4) एखादा प्रदेश 'अनुसूचित' घोषित करण्याचा अधिकार राज्यपालांना आहे.

Which of the following statements is **incorrect**?

- (1) Article 244 in part X of the Constitution envisages a special system of administration for certain areas, designated as scheduled areas and tribal areas.
- (2) The fifth Schedule deals with the Administration and control of Scheduled areas and Scheduled tribes.
- (3) The sixth Schedule deals with the administration of the tribal areas in the four North Eastern states of Assam, Tripura, Meghalaya and Mizoram.
- (4) The Governor is empowered to declare an area to be a Scheduled area.

67. केन्द्र-राज्य संबंधाबाबतच्या शिफारशीसंबंधी योग्य जोडी ओळखा :

आयोग/समिती	शिफारस
(1) सरकारिया आयोग	- अखिल भारतीय सेवा रद्द कराव्यात
(2) राजमन्नार समिती	- आरोग्य, शिक्षण, अभियांत्रिकी आणि न्यायिक अशा अखिल भारतीय सेवा निर्माण कराव्यात.
(3) पुंछी आयोग	- अखिल भारतीय सेवा अधिक प्रबळ कराव्यात.
(4) आनंदपूर साहिब ठराव	- केन्द्राकडे फक्त संरक्षण, परराष्ट्र व्यवहार, दलणवळण आणि चलन इतकेच मर्यादित विषय असावेत.

Identify the **correct** pair with regard to the recommendation of center-state relations :

Commission/Committee	Recommendation
(1) Sarkaria Commission	- All India Services should be abolished.
(2) Rajmannaar Committee	- New All India Services like health, education, engineering and judiciary should be created
(3) Punchhi Commission	- All India Services should be strengthened
(4) Anandpur Sahib Resolution	- Centre's jurisdiction should be restricted only to defence, Foreign affairs, Communication and Currency.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

68. **विधान (A) :** भारतामध्ये आदेश काढण्याचे सर्वोच्च न्यायालयाचे व उच्च न्यायालयांचे अधिकार क्षेत्र समान आहे.

विधान (R) : सर्वोच्च न्यायालय व उच्च न्यायालय दोन्हीही बंदी प्रत्यक्षीकरण, परमादेश, प्रतिषेध, उत्प्रेक्षण व अधिकारपृच्छा हे आदेश काढू शकतात.

- (1) विधाने (A) आणि (R) दोन्हीही बरोबर आहेत आणि विधान (R) हे विधान (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.
- (2) विधाने (A) आणि (R) दोन्हीही बरोबर आहेत परंतु विधान (R) हे विधान (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.
- (3) विधान (A) बरोबर परंतु (R) हे चुकीचे.
- (4) विधान (A) चुकीचे परंतु (R) हे बरोबर.

Statement (A) : The writ jurisdiction of the Supreme Court and High Courts in India is same.

Statement (R) : Both, the Supreme Court and the High Court can issue the writs of Habeas Corpus, Mandamus, prohibition, certiorari and Quo warranto.

- (1) Both (A) and (R) statements are true and (R) is the correct explanation of (A).
- (2) Both (A) and (R) statements are true but (R) is not a correct explanation of (A).
- (3) Statement (A) is true but (R) is false.
- (4) Statement (A) is false but (R) is true.

69. मंत्री परिषदेसंबंधी खालीलपैकी कोणते विधान सत्य नाही ?

- (1) अनुच्छेद 163 मध्ये नमूद केलेले आहे की, राज्यपालास सहाय्य करण्यासाठी व सल्ला देण्यासाठी एक मंत्रीपरिषद असेल.
- (2) जरी विधानसभेचे विसर्जन झालेले असले तरीही राज्यपालास सल्ला देण्यासाठी नेहमीच मंत्रीपरिषद असेल.
- (3) अनुच्छेद 164 अन्वये मंत्रीपरिषद ही सामुदायिकपणे विधानसभेस जबाबदार असेल आणि व्यक्तिगतरित्या मुख्यमंत्र्यास जबाबदार असेल.
- (4) राज्यघटनेने औपचारिकरित्या असे कोणतेही अधिकार मंत्रीपरिषदेला दिलेले नाहीत.

Which one of the following statements regarding council of ministers is **not correct** ?

- (1) Article 163 states that there is to be council of ministers to aid and advise the Governor.
- (2) A Council of Ministers must always be there to advise the Governor, even after the dissolution of the Legislative Assembly.
- (3) Article 164 provides that the Council of Ministers is collectively responsible to the legislative assembly and individually responsible to the Chief Minister.
- (4) The Constitution does not assign any formal powers to the council of ministers.

कचव्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

70. खालील विधाने विचारात घ्या -

(a) दुर्यम न्यायालयातील न्यायाधीशांच्या नेमणूका राज्यपाल संबंधित राज्याच्या उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायमूर्तीच्या सल्ल्याने करतात.
 (b) सत्र न्यायालयांना मृत्युदंडाची शिक्षा ठोठावण्याचा अधिकार आहे.
 वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त ?
 (1) फक्त (a) (2) फक्त (b)
 (3) (a) आणि (b) (4) यापैकी नाही

Consider the following statements :

(a) The Judges of Subordinate Courts are appointed by the Governor in the consultation with the Chief Justice of the High Court of the concerned state.
 (b) Session Court has power to impose the death penalty.
 Which of the statement/s given above is/are correct ?
 (1) Only (a) (2) Only (b)
 (3) (a) and (b) (4) None of these

71. योग्य कथने ओळखा :

(a) नगर पंचायतमध्ये दोन नामनिर्देशित सदस्य असतात.
 (b) कार्यकारी अधिकारी यांची नियुक्ती राज्यशासनाद्वारे होते.
 (c) नगर पंचायतीचा प्रशासकीय प्रमुख कार्यकारी अधिकारी असतो.
 (d) नगर पंचायतच्या सदस्यांची संख्या 9 ते 30 असते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c) (2) फक्त (a), (b), (d)
 (3) फक्त (b), (c), (d) (4) फक्त (a), (c), (d)

Select the correct statements :

(a) Two nominated members were in Nagar Panchayat.
 (b) Executive officer is appointed by State Government.
 (c) Executive officer is administrative head of Nagar Panchayat.
 (d) Total number of members of Nagar Panchayat is 9 to 30.

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c) (2) Only (a), (b), (d)
 (3) Only (b), (c), (d) (4) Only (a), (c), (d)

72. अयोग्य कथन ओळखा : (महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी 2016-17) :

(1) महाराष्ट्रामध्ये नगरपालिकांची संख्या 234 आहे.
 (2) महाराष्ट्रामध्ये नगरपंचायतींची संख्या 130 आहे.
 (3) महाराष्ट्रामध्ये कटक मंडळांची संख्या 7 आहे.
 (4) महाराष्ट्रामध्ये महानगरपालिकांची संख्या 27 आहे.

Select the incorrect statement - (Financial Survey of Maharashtra 2016-17) :

(1) Number of Municipal Council in Maharashtra are 234.
 (2) Number of Nagar Panchayats in Maharashtra are 130.
 (3) Number of Cantonment Boards in Maharashtra are 7.
 (4) Number of Municipal Corporation in Maharashtra are 27.

कच्च्या कापासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

73. योग्य कथन/कथने ओळखा :

(a) पंडीत नेहरुनी म्हटले, “पंचायतीचे अधिकार अधिकतम, जनतेसाठी आहे उत्तम.”

(b) 1948 मध्ये घटकराज्यांच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या मंत्र्यांची राजकुमारी अमृत कौर यांच्या अध्यक्षतेखाली सर्वप्रथम बैठक झाली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b)
 (3) दोन्ही कथने बरोबर (4) दोन्ही कथने चुकीची

Select the correct statement/statements :

(a) Pandit Nehru State that, “The greater the powers of Panchayats, the better for the people”.

(b) In 1948, ministers of Local Self Government in the states met for the first time under the chairmanship of Rajkumari Amrit Kour.

Answer options :

(1) (a) (2) (b)
 (3) Both are correct statements (4) Both are incorrect statements

74. जोड्या लावा - (ग्रामसभेची गणपूर्ती) :

‘अ’

(राज्य/केंद्रशासित प्रदेश)

(a) बिहार (i) 10%
 (b) चंदीगढ (ii) 5%
 (c) छत्तीसगढ (iii) 12.5%
 (d) त्रिपुरा (iv) 20%

‘ब’

(गणपूर्ती - एकूण मतदारसंख्येची टक्केवारी)

(a) (b) (c) (d)
 (1) (iii) (iv) (i) (ii)
 (2) (i) (ii) (iii) (iv)
 (3) (iv) (ii) (iii) (i)
 (4) (ii) (iv) (i) (iii)

Match the pairs - (Quorum for Gram Sabha) :

‘A’

(State/Union Territory)

(a) Bihar
 (b) Chandigarh
 (c) Chhattisgarh
 (d) Tripura

‘B’

(Quorum-percentage of total number of voters)

(i) 10%
 (ii) 5%
 (iii) 12.5%
 (iv) 20%

Answer options :

(a) (b) (c) (d)
 (1) (iii) (iv) (i) (ii)
 (2) (i) (ii) (iii) (iv)
 (3) (iv) (ii) (iii) (i)
 (4) (ii) (iv) (i) (iii)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

75. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम क्र. 243 P प्रमाणे महानगर क्षेत्र (मेट्रोपॉलिटन एरिया) म्हणजे _____ लाख किंवा त्याहून अधिक लोकसंख्या आणि किमान _____ नगरपालिका किंवा पंचायती किंवा इतर संलग्न भाग असलेले क्षेत्र.

(1) 16, 1 (2) 10, 2 (3) 12, 3 (4) 9, 2

According to Article 243 P of the Indian Constitution a 'Metropolitan area' means an area having population of _____ lakhs or more and consisting minimum _____ Municipalities or Panchayats or other contiguous areas.

(1) 16, 1 (2) 10, 2 (3) 12, 3 (4) 9, 2

76. योग्य कथने ओळखा :

(a) बलवंतराय मेहता समितीची स्थापना जानेवारी, 1957 मध्ये करण्यात आली होती.
 (b) बलवंतराय मेहता हे मध्य प्रदेशचे माजी मुख्यमंत्री होते.
 (c) ठाकुर फुलसिंग, बी.जी. राव, डी.पी. सिंग हे या समितीचे इतर सदस्य होते.
 (d) भारतात सर्वप्रथम त्रिस्तरीय पंचायत राज व्यवस्थेचा स्वीकार राजस्थानने केला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (b), (c), (d)

Select the correct statements :

(a) Balwantrai Mehta Committee was established in January, 1957.
 (b) Balwantrai Mehta was a ex-chief minister of Madhya Pradesh.
 (c) Thakur Phulsing, B.G. Rao, D.P. Singh were other members of committee.
 (d) Rajasthan accepted three tier Panchayat Raj System firstly in India.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (b), (c), (d)

77. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम 1949 प्रमाणे 3 लाखांपेक्षा जास्त आणि 6 लाखापर्यंत लोकसंख्या असलेल्या शहरांमध्ये निवडून आलेल्या नगरसेवकांची संख्या कमीत कमी _____ इतकी असली पाहिजे.

(1) 85 (2) 75 (3) 55 (4) 65

According to the Maharashtra Municipal Corporation Act, 1949 the minimum number of elected councillors shall be _____ for cities with population above 3 lakhs and upto 6 lakhs.

(1) 85 (2) 75 (3) 55 (4) 65

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

78. योग्य कथन/कथने ओळखा :

राज्य विधिमंडळ कायदा करून खालील व्यक्तिंना शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्ये प्रतिनिधीत्व देवू शकते :

- (a) नगर प्रशासनातील तज्ज्ञ व्यक्ती
- (b) नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या कार्यक्षेत्रातील लोकसभा सदस्य
- (c) नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या कार्यक्षेत्रातील राज्यसभा सदस्य
- (d) आंग्ल भारतीय समूहातील व्यक्ती

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (d) (2) फक्त (a), (c), (d) (3) फक्त (b), (c), (d) (4) फक्त (a), (b), (c)

Select the correct statement/statements :

State Legislature may, by law, provide representation in a municipality to :

- (a) Experts in Municipal Administration
- (b) Lok Sabha members from the Municipal Area
- (c) Rajya Sabha members from the Municipal Area
- (d) Person from the Anglo-Indian Community

Answer options :

(1) Only (a), (b), (d) (2) Only (a), (c), (d) (3) Only (b), (c), (d) (4) Only (a), (b), (c)

79. योग्य कथन/कथने ओळखा :

(a) 73 व्या घटना दुरुस्तीची अंमलबजावणी करणारे महाराष्ट्र हे भारतातील प्रथम राज्य ठरले.

(b) 73 व्या घटना दुरुस्तीमधुन मिश्रोराम, मेघालय आणि नागालँडला सूट देण्यात आली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a)	(2) फक्त (b)
(3) (a) आणि (b) दोन्ही	(4) (a) किंवा (b) दोन्ही नाही

Select the correct statement/statements :

- (a) Maharashtra became the first state of India, implement the 73rd Constitutional Amendment.
- (b) Mizoram, Meghalaya and Nagaland were exempted from 73rd Constitutional Amendment.

Answer options :

(1) Only (a)	(2) Only (b)
(3) Both (a) and (b)	(4) Neither (a) nor (b)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

80. भारतात _____ साली ईस्ट इंडिया कंपनीने जिल्हाधिकाऱ्याचे (Collector) पद निर्माण केले.

(1) 1857 (2) 1772 (3) 1818 (4) 1836

The post of the District Collector was created in India by the East India Company in

(1) 1857 (2) 1772 (3) 1818 (4) 1836

81. अयोग्य कथन ओळखा- (महानगरपालिका) :

- (1) स्थायी समितीमध्ये एकूण सदस्य संख्या 16 असते.
- (2) स्थायी समितीच्या बैठकीची गणपूर्ती संख्या 5 असते.
- (3) स्थायी समितीच्या सभापतीचा कार्यकाल $2\frac{1}{2}$ वर्षे असतो.
- (4) सद्या महानगरपालिकेच्या महाऔरांचा कार्यकाल $2\frac{1}{3}$ वर्षे असतो.

Select the **incorrect** statement - (Municipal Corporation) :

- (1) Number of members of Standing Committee are 16.
- (2) The quorum for meeting of Standing Committee is 5.
- (3) The tenure of chairman of Standing Committee is $2\frac{1}{2}$ years.
- (4) Currently the tenure of mayor of Mahanagar Palika is $2\frac{1}{2}$ years.

82. भारतामध्ये 74 व्या घटना दुरुस्ती कायद्याची अंमलबजावणी केव्हा झाली?

(1) 20 एप्रिल, 1993 (2) 1 जून, 1993 (3) 24 एप्रिल, 1993 (4) वरीलपैकी नाही

When the 74th Constitutional Amendment Act was implemented in India ?

(1) 20 April, 1993 (2) 1 June, 1993 (3) 24 April, 1993 (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

83. जोड्या लावा : (मौर्य काळातील पंचायत संघटन)

‘अ’	‘ब्र’
(a) 10 गावे	(i) स्थानिय
(b) 200 गावे	(ii) द्रोणमुख
(c) 400 गावे	(iii) संग्रहण
(d) 500 कुटूंब	(iv) ग्राम
	(v) खार्वटिक

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2) (iv)	(ii)	(v)	(iii)
(3) (iii)	(v)	(ii)	(iv)
(4) (v)	(iii)	(iv)	(ii)

Match the pairs - (Organisation of Panchayat in Mourya Period) :

'A'	'B'
(a) 10 Villages	(i) Sthaniya
(b) 200 Villages	(ii) Dronmukh
(c) 400 Villages	(iii) Sangrahan
(d) 500 Families	(iv) Gram
	(v) Kharvtik

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iv)	(ii)	(v)	(iii)
(3)	(iii)	(v)	(ii)	(iv)
(4)	(v)	(iii)	(iv)	(ii)

84. नगरपरिषदेच्या सर्वसाधारण बैठक/सभेसाठी गणपती संख्या ही एकूण सदस्य संख्येच्या एवढी असते.

(1) $1/2$ (2) $1/3$ (3) $1/10$ (4) $1/4$

The quorum for General Meetings of Municipal Council _____ of total number of members.

(1) $1/2$ (2) $1/3$ (3) $1/10$ (4) $1/4$

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

85. ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था (पंचायती) खालीलपैकी कोणत्या बाबोंशी संबंधित आर्थिक विकासाच्या आणि सामाजिक न्यायाच्या योजना राबवू शकत नाहीत ?

(a) मत्स्यव्यवसाय	(b) जळण आणि चारा
(c) पिण्याचे पाणी	(d) खादी

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) आणि (b) (2) वरीलपैकी कोणतीही नाही (3) फक्त (c) (4) फक्त (d)

Panchayats can't implement schemes for economic development and social justice related to which of the following matters ?

(a) fisheries	(b) fuel and fodder
(c) drinking water	(d) khadi

Answer options :

(1) Only (a) and (b) (2) None of the above (3) Only (c) (4) Only (d)

86. दोन राज्यांमधील वाद हा _____ यांच्या अधिकार-क्षेत्रात येतो.

- (1) कोणत्याही राज्याचे उच्च न्यायालय
- (2) सर्वोच्च न्यायालयाचे मूळ अधिकारक्षेत्र
- (3) सर्वोच्च न्यायालयाचे अपिलीय अधिकारक्षेत्र
- (4) वरीलपैकी नाही

Disputes between two States falls under the Jurisdiction of _____.

- (1) High Court of any State
- (2) Original Jurisdiction of Supreme Court
- (3) Appellate Jurisdiction of Supreme Court
- (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

87. न्यायालयीन सक्रियतेच्या अनुषंगाने जोड्या लावा.

खटल्याचे नाव	न्यायालयीन सक्रीयता
(a) लक्ष्मीकांत पांडे	(i) भारतातील रक्तपेळ्यांच्या मध्ये अमुलाग्र बदल
(b) विनीत नारायण	(ii) शैक्षणिक संस्थांतील रॅगिंगला प्रतिबंध
(c) कॉमन कॉर्ज	(iii) लहान मुलांचे परदेशी दांपत्याकडून दत्तक विधानासंबंधित मार्गदर्शक तत्वे
(d) विश्व जागृती मिशन	(iv) कायद्याचे राज्य अधिनियम अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शन

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i) (ii) (iv) (iii)			
(2) (iii) (iv) (i) (ii)			
(3) (iii) (ii) (i) (iv)			
(4) (iii) (iv) (ii) (i)			

Match the following regarding judicial activism :

Name of the Case	Judicial Activism
(a) Laxmi Kant Pandey	(i) Revamping the system of blood banks in the country
(b) Vineet Narain	(ii) Prohibition of ragging in educational institutions
(c) Common Cause	(iii) Guidelines regarding adoption of minor children by foreigners
(d) Vishwa Jagriti Mission	(iv) Guidelines for enforcement of rule of Law

Answer options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i) (ii) (iv) (iii)			
(2) (iii) (iv) (i) (ii)			
(3) (iii) (ii) (i) (iv)			
(4) (iii) (iv) (ii) (i)			

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

88. एखादी व्यक्ती सर्वोच्च न्यायालयाची न्यायाधीश म्हणून नियुक्तीस पात्र असणार नाही जर ती भारतीय नागरिक असल्याशिवाय आणि -

- (a) एखाद्या उच्च न्यायालयाची अथवा अशा दोन किंवा अधिक न्यायालयांची सलगपणे निदान पाच वर्षे न्यायाधीश, किंवा
- (b) एखाद्या उच्च न्यायालयाचा अथवा अशा दोन किंवा अधिक न्यायालयांचा निदान सलग दहा वर्षे अधिवक्ता, किंवा
- (c) राष्ट्रपतींच्या मते विख्यात कायदेपंडित आहे.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत?

- (1) फक्त (a)
- (2) फक्त (b)
- (3) फक्त (c)
- (4) वरील सर्व

A person shall not be qualified for appointment as a Judge of the Supreme Court unless he is a citizen of India and :

- (a) has been for at least Five years a Judge of a High Court or of two or more such Courts in succession ; or
- (b) has been for at least ten years an advocate of a High Court or of two or more such courts in succession; or
- (c) is, in the opinion of the President, a distinguished jurist.

Which of the statements given above is/are correct ?

- (1) (a) only
- (2) (b) only
- (3) (c) only
- (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

89. सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायिक कक्षेच्या अनुषंगाने जोड्या लावा :

अनुच्छेद	तरतूद
(a) 129	(i) समुपदेशन अधिकारिता
(b) 131	(ii) न्यायालयीन बेअदबीबद्दल शास्ती अधिकारिता
(c) 136	(iii) राज्यांतर्गत तंटानिवारक अधिकारिता
(d) 143	(iv) अपीलसाठी सर्वोच्च न्यायालयाची खास परवानगा

पर्यायी उत्तरे :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i) (ii) (iii) (iv)			
(2) (ii) (iii) (i) (iv)			
(3) (iii) (i) (iv) (ii)			
(4) (ii) (iii) (iv) (i)			

Match the following regarding jurisdiction of the Supreme Court :

Article	Provision
(a) 129	(i) Advisory Jurisdiction
(b) 131	(ii) Power to punish for contempt of Court
(c) 136	(iii) Jurisdiction to decide inter-governmental disputes
(d) 143	(iv) Special leave to appeal to Supreme Court

Answer options :

(a)	(b)	(c)	(d)
(1) (i) (ii) (iii) (iv)			
(2) (ii) (iii) (i) (iv)			
(3) (iii) (i) (iv) (ii)			
(4) (ii) (iii) (iv) (i)			

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

Under which of the following Article of the Constitution of India the Supreme Court has been designated as guardian of fundamental Rights of the citizen ?

91. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) किशोरी शक्ती योजनेचे उद्दिदष्ट स्त्रियांमध्ये स्वर्योग्यिकास आणि आरोग्य दर्जा तसेच पोषण सुधारणा करणे.
- (b) राष्ट्रीय महिला कोष मोठ्या रकमेचा पतपुरवठा करते.
- (c) स्वावलंबन योजना महिलांच्या पारंपारिक व अपारंपारिक व्यापारासाठी प्रशिक्षण आणि कौशल्ये देते.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त?

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) वरील सर्व

Consider the following statements :

- (a) The Kishori Shakti Yojana aims at improving the nutritional and health status of women and their self development.
- (b) The Rashtriya Mahila Kosh provides Large amount credit.
- (c) Swawlamban Scheme provides training and skills to women in traditional and non-traditional trades.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

PTO.

92. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) 2009-10 मध्ये महाराष्ट्राचा सेवा क्षेत्रातील विकास दर 9.6% होता.
 (b) 2010-11 मध्ये महाराष्ट्र राज्यांतर्गत स्थूल उत्पादनात सेवा क्षेत्राचा वाटा 61% होता.
 (c) 2012-13 मध्ये महाराष्ट्राच्या स्थूल राज्यांतर्गत उत्पादनात बांधकाम क्षेत्राचा वाटा 22% होता.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत.

(1) (a) आणि (c) (2) (a) आणि (b) (3) (b) आणि (c) (4) वरील सर्व

Consider the following statements :

(a) In 2009-10, the rate of development of service sector in Maharashtra was 9.6%
 (b) In 2010-11, the share of service sector is 61% in Maharashtra State Gross Domestic Product.
 (c) In 2012-13, the share of Building construction sector was 22% in the Maharashtra state Gross Domestic Product.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

(1) (a) and (c) (2) (a) and (b) (3) (b) and (c) (4) All of the above

93. कोणत्या राज्यामध्ये 2005-06 ते 2010-11 या काळात दरडोई निव्वळ घरेलू उत्पादन सर्वात कमी होते ?

(1) बिहार (2) उत्तर प्रदेश (3) ओरिसा (4) पश्चिम बंगाल

In which state per capita net domestic product recorded lowest during 2005-06 to 2010-11 ?

(1) Bihar (2) Uttar Pradesh (3) Orrisa (4) West -Bengal

94. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) भारतीय नियोजन प्रक्रिया ही वित्तीय व्यूहरचनेच्या अभावामुळे ग्रस्त आहे.
 (b) रचनात्मक अवनतीबरोबरच औद्योगिक कृद्धी दर कमी होता.
 (c) भारतातील आर्थिक नियोजनाचे राजकीय तत्वज्ञान बरोबर होते.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/विधाने सत्य आहे/आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) फक्त (c) (4) फक्त (a)

Consider the following statements :

(a) The planning process in India suffered from the absence of financial strategy.
 (b) The structural retrogression was also accompanied by low rate of industrial growth.
 (c) The political philosophy of economic planning in India has been right.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) Only (c) (4) Only (a)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

95. खालीलपैकी कोणते भारतीय नियोजनाचा स्विकार करण्याचे कारण नाही ?

- (1) अपुरी नैसर्गिक संसाधने
- (2) बाजार यंत्रणेच्या मर्यादा
- (3) सामाजिक न्यायाची गरज
- (4) विकासासाठी साधन संकलन आणि वाटप

Which of the following is not the reason of acceptance of planning in India ?

- (1) Inadequate natural resources
- (2) Limitations of Market mechanism
- (3) Need for social justice
- (4) Resource mobilisation and allocation for development

96. 1993-94 ते 2009-10 या काळात कोणत्या क्षेत्राने रोजगार निर्मितीमध्ये तुलनात्मक दृष्ट्या जलद वाढ नोंदवली ?

- (1) शेती
- (2) बांधकाम
- (3) खाणकाम
- (4) व्यापार

Which sector has registered faster growth during (1993-94 to 2009-10) in employment Generation ?

- (1) Agriculture
- (2) Construction
- (3) Mining
- (4) Trade

97. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) सुरुवातीला प्रादेशिक नियोजन म्हणजे फक्त नैसर्गिक साधनसामुग्रीचे नियोजन होते.
- (b) प्रादेशिक नियोजन फक्त शहरी विकासासाठीचे असते.
- (c) प्रादेशिक नियोजन प्रादेशिक असमतोल कमी करण्यासाठी असते.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने असत्य आहे/आहेत ?

- (1) (a) आणि (b)
- (2) फक्त (b)
- (3) फक्त (a)
- (4) (b) आणि (c)

Consider of the following statements :

- (a) Initially Regional planning meant only natural resource planning
- (b) Regional planning is for only urban development
- (c) Regional planning is for reducing regional disparities

Which of the following statement/s given above is/are incorrect ?

- (1) (a) and (b)
- (2) Only (b)
- (3) Only (a)
- (4) (b) and (c)

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

98. अकराव्या पंचवार्षिक (2007-12) योजनेच्या प्रत्यक्ष खर्चामध्ये कोणते क्षेत्र अग्रणी होते?

(1) ऊर्जा (2) वाहतूक (3) सामाजिक सेवा (4) ग्रामीण विकास

In the actual expenditure of eleventh plan (2007-12) which sector was the leading sector?

(1) Energy (2) Transport (3) Social services (4) Rural development

99. खालील विधाने विचारात आहे :

(a) महाराष्ट्रातील रोजगार हमी योजनेची दीर्घकालीन सातत्यता काही अंशी या कारणामुळे होती की ह्या योजनेला संसाधनातील निप्पा हिस्सा शहरी लोकसंख्येकडून पुरवला जात होता.

(b) सार्वजनिक रोजगार हमी योजना म्हणून महाराष्ट्रातील रोजगार हमी योजनेचे मूळ 1965 साली प्रायोगिक तत्वावर राबविलेल्या पागे योजनेमध्ये आहे.

(c) 1990 मध्ये रोजगार हमी योजना फलोत्पादन विकासाशी जोडली गेली.

वरीलपैकी कुठले/ली विधान/विधाने बरोबर आहे/त?

(1) फक्त (a) आणि (b) (2) फक्त (b) आणि (c)

(3) फक्त (a) आणि (c) (4) वर उल्लेखिलेली तीनही विधाने.

Consider the following statements :

(a) The long term sustainability of the Employment Guarantee Scheme of Maharashtra was partly due to the fact that half of the resources for the EGS budget were provided by the urban population.

(b) The EGS as a public employment guarantee scheme has its origin in the Page Scheme piloted in 1965.

(c) In 1990 EGS was linked to horticulture development.

Which of the above statement/s is/are correct?

(1) (a) and (b) only (2) (b) and (c) only

(3) (a) and (c) only (4) All the three mentioned above

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

100. खालील विधाने विचारात घ्या :

- (a) क्षेत्रीय नियोजनाची सुरुवात करणारा अमेरीका हा पहिला देश आहे.
- (b) राष्ट्रीय नियोजनाची बीजे रशियाच्या बोल्शेविक क्रांतीमध्ये सापडतात.
- (c) भारताने क्षेत्रीय नियोजनाची सुरुवात 1976 पासून केली.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधान/विधाने बरोबर आहे/आहेत ?

- (1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c) (3) (a) आणि (c) (4) वरील सर्व

Consider the following statements :

- (a) USA is the first country who started the Regional planning.
- (b) The seed of national planning is rooted in the Bolshevik Revolution of Russia.
- (c) India started its regional planning from 1976.

Which of the statement/s given above is/are correct ?

- (1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) All of the above

- o ० o -

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

P.T.O.

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या “परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82” यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोपी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रुपये च्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपत्त्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

प्र.क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलतः प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती	(2) ईश्वरनंद विद्यासागर
(3) राजा राममोहन रॉय	(4) गोपाळकृष्ण गोखले

हा प्रश्नाचे योग्य उत्तर “(3) राजा राममोहन रॉय” असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर “(3)” होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक “③” हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुराविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

